

BİR KURUMSAL TAHKİM MERKEZİ ÖRNEĞİ: İBEROAMERİKAN TAHKİM MERKEZİ

Iberoamerican Arbitration Center; CIAR

Prof. Dr. İbrahim ÖZBAY* - Dr. Öğr. Üyesi Murat ERDEM**

Geliş Tarihi: 04.02.2020 Kabul Tarihi: 03.04.2020

ÖZET

İberoamerikan Tahkim Merkezi, İber yarımadası ve Amerika kıtasında Latin kimliği bulunan devletlerin bünyesinde bulunan merkeze üye işletmelerin kendi ülkelerinde veya diğer bir devletin bünyesinde bulunan işletmelerle veya devletle yapmış olduğu ticari iş ve işlemlerden doğan uyuşmazlıkların çözümünde başvurulmuş bir tahkim merkezidir. Bu çalışma tahkim kurumunun soydaşlık bağlarına ve soydaşlık ile dil birlikteliğinin ticari ilişkilere katkısı bakımından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: İberoamerikan Tahkim Merkezi, Tahkim, Uluslararası Tahkim, Hakem, On-line Tahkim

ABSTRACT

The Iberoamerican Arbitration Center is an arbitration center that is used in the settlement of disputes arising from the commercial affairs and transactions made by the member companies of the center, which are within the body of the states with Latin identity in the Iberian Peninsula and the American continent, in their own countries or with the state or another state. This study is important in terms of the contribution of the arbitral institution to the ties of patriarchy and to the commercial relations of paternity and language.

Key Words: Iberoamerican Arbitration Center, Arbitration, International Arbitration, the Arbitral, On-line Arbitration

* Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi, e-posta: ozbayibrahim@hotmail.com, ORCID ID:0000-0002-3820-6501.

** Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi, e-posta: murat.erdem@asbu.edu.tr, ORCID ID:0000-0002-7285-270X.

A. KURUMSAL TAHKİM KAVRAMI

Sözcük anlamı itibarıyla, taraflar arasındaki bir uyuşmazlığın hakemler eliyle çözümlenmesi demek olan¹ tahkim, tarafların aralarındaki mevcut veya muhtemel bir uyuşmazlığın hakem veya hakemlerce çözüme kavuşturulması için yaptıkları bir anlaşmanın² sonucu olarak, devlet tarafından denetlenen, kararları kesin hüküm teşkil eden ve mahkeme kararları gibi icra edilebilen özel bir yargı faaliyetidir³. Tahkimle ilgili birçok ayırım yapılmaktadır.

- ¹ Bkz. **Garner, Bran A.**, Black's Law Dictionary, 7th Edition, St. Paul, Minn., 1999, s. 100; **Yılmaz, Ejder**, Hukuk Sözlüğü, Yenilenmiş 4. Bası, Ankara 2012, s. 715- 716.
- ² Tahkim sözleşmesi hakkında geniş bilgi için bkz. **Aydemir, Fatih**, Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesi, İstanbul 2017.
- ³ Bkz. **Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özekes, Muhammet**, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 7. Baskı, İstanbul- Ekim 2019, s. 591. Tahkime ilişkin benzer tanımlar için bkz. **Lew, Julian D. M.**: Applicable Law in International Commercial Arbitration, A Study in Commercial Arbitration Avvards, Oceana Publications, New York 1978, s. 11- 13; **Pekcanitez/ Yeşilirmak**, Pekcanitez Medeni Usul Hukuku,, C. III, İstanbul- Mart 2017, s. 2593- 2594; **Kuru, Baki**, Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. Baskı, C. VI, İstanbul 2001, s. 5937; **Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayyavaz, Sema/ Hanağası, Emel**, Medeni Usul Hukuku, Ders Kitabı, 5. Baskı, Ankara 2019, s. 785 vd; **Konuralp, Cengiz Serhat**; Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları: Tahkim, İÜSBE, Özel Hukuk Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2011, s. 126; Özbay, İbrahim/ Korucu, **Yavuz**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde Tahkim (HMK m. 407- 444), Ankara 2016, s. 4; **Budak, Ali Cem/ Karaaslan, Varol**, Medeni Usul Hukuku, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Ankara 2019, s. 423 vd.; **Karadaş, İzzet**, Ulusal (İç) Tahkim, Ankara, 2013, s. 21; **Yeğengil, Rasih**; Tahkim (L'arbitrage), İstanbul, 1974, s. 95; **Atalı, Murat/ Ermenek, İbrahim/ Erdoğan, Ersin**, Medeni Usul Hukuku, Ders Kitabı, Ankara 2018, s. 721; **Alangoya, H. Yavuz/ Yıldırım, M. Kâmil / Deren Yıldırım, Nevhis**, Medeni Usul Hukuku Esasları, Tıpkı B. 8., İstanbul 2011, s. 595; **Görgün, Şanal/ Börü, Levent/ Toraman, Barış/ Kodakoğlu, Mehmet**, Medeni Usul Hukuku, 8. Baskı, Ankara 2019, s. 767; **Sarisözen, M. Serhat**, Medeni Usul Hukukunda Hakem Yargılaması, B. 1., İstanbul 2005, s. 5; **Tanrıver, Süha**, Makalelerim I (1985-2005), Kamu Hizmeti İmtiyaz Sözleşmeleri ve Tahkim, B. 1, 2005, s. 132; **Deren Yıldırım, Nevhis**, Tahkimin Olumlu ve Olumsuz Yönleri, ABD., S. 60, Y. 2002/4, s. 37; **Koral, Rabi**, İç Hukukumuzda Tahkim, İÜHFM.,C. XIII, S. 3, İstanbul 1947, s. 1039; **Yeşilirmak, Ali**, Doğrudan Görüşme, Arabuluculuk, Hakem Birlikçilik ve Tahkim, B. 1, İstanbul, Nisan 2011, s. 58; **Nomer, Ergin/ Ekşi, Nuray/ Öztekin Gelgel, Günseli**, Milletlerarası Tahkim Hukuku, C. I, B. 4, İstanbul, Mart 2013, s. 1; **Gençcan, Ömer Uğur**, 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Yorumu, Ankara 2013, s. 1351; **Yeşilova, Bilgehan**, Tahkim (İlk) İtirazı Üzerine -Hakemlerin Yargı Yetkisiyle İlgili Olarak- Mahkemelerce Yapılacak Denetim ve Sonuçları (Milletlerarası Tahkim Kanunu m. 5/1), Prof. Dr. Bilge Umar'a Armağan I İzmir 2010, DEÜHFD., C. 11, Özel Sayı 2009, s. 739; **Selçuk, Seyhan**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Hakem Kararlarının İptali, Ankara 2018, s. 1; **Özkan, Cafer**, Baro Hakem Kurulları ve Karşılaşılan Sorunlar, İzmir BD.,Y. 68, S. 3, Temmuz 2003, s. 54; **Doğanay, İsmail**, Hakem Mahkemesi Kararlarının Yargıtay Tarafından Bozulması Halinde Hakemler, Bu Bozma Kararına Karşı Direnme (İsrar) Kararı Verebilirler mi?, BATİDER, IX Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 4- 5 Nisan 1997, s. 31; **Dayınlarlı, Kemal**, Hakem Kararlarının Bozulması Sebepleri, Prof. Dr. Ernst E. Hirsch'in Hâtrısına Armağan (1902-1985), Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Kasım 1986, s. 775; **Erdoğan, Celâl**, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Her Konu Hakkında Geniş Açıklama ve 2188 Yargıtay Emsal Kararı, Ankara 1982, s. 605; **Erman, Eyüp Sabri**, Hakem İntihabını Hâkime veya Mahkemeye Bırakan Tahkim Klozu Geçerli Midir, ABD, S. 5-6, 1976, s. 345; **Dayınlarlı, Kemal**; Uncitral Kurallarına

Bu ayırımlardan birisi de ad hoc (arizi) tahkim- kurumsal tahkim ayırımıdır.

Ad hoc (arizi) tahkim, taraflar arasındaki somut bir olay üzerinden ve taraflarına hakemleri, tahkim yerini, tahkim usulünü ve bu tahkim usulünde uygulanacak maddi hukuk kurallarını kendilerinin bizzat tayin ettiği ve hakemleri bu şekilde yetkili kıldıkları ve hiçbir örgütün aracılığı söz konusu olmayan tahkim türüdür⁴. Onun için münferit ve geçici olan bu tahkim, tarih boyunca süre gelmiş en sade tahkim türüdür⁵. Özellikle devlet veya kamu kurumlarının taraf olduğu yatırım sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklarda ad hoc tahkim yaygın bir şekilde tercih edilmektedir⁶.

Kurumsal tahkime gelince; kurumsal tahkim (*institutional arbitration*), tahkimin taraflarca belirlenen bir tahkim kurumu tarafından yönetildiği tahkim türüdür. Kurumsal tahkimde, tahkim yoluna başvuracak tarafların tahkimin işleyişine ilişkin usul ve kuralları belirlemesine gerek yoktur. Bu tahkim türünde, tahkim kurumunun önceden hazırlanmış, uyuşmazlıkların çözümünde uygulanacak usul kuralları söz konusudur⁷. Tahkimde uygulanacak kuralların önceden öngörülebilir olması ise, kurumsal tahkimin tercih edilmesinin sebeplerinin en önemlisidir⁸. Kurumsal tahkim, belli bir kurum tarafından önceden tespit edilen kurallara göre yapılan ve bu kurallara uygunluğu ilgili kurumunun teminatı altında olan bir tahkim söz konusudur⁹.

Göre Uzlaşma ve Tahkim, Gözden Geçirilmiş, Güncelleştirilmiş, Genişletilmiş B. 3, Ankara 2012, s. 1; **Ertabak, Ünal**, Tahkim Sözleşmesi ile İlgili İhtilaflar, İstanbul 2009, s. 109; **Huysal, Burak**, Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkime Elverişlilik, İstanbul, 2010, s. 7; **Söğüt, İpek Seveda**; Roma Hukukunda Tahkim, B. 1, İstanbul, 2011, s. 5; **Özcan, Erkan**; Sigorta Tahkim Komisyonu Nezdinde Tahkim Uygulaması, Ankara 2014, s. 13; **Küçükgüngör, Erkan**, Roma Hukukunda Tahkim (Compromissum), BATİDER, C. XIX, S. 3, Ankara, Haziran 1998, s. 138; **Karadaş, İzzet**, Ulusal (İç) Tahkim, Ankara, 2013, s. 4.

⁴ **Şanlı, Cemal**, Milletlerarası Ticarî Tahkimde Esasa Uygulanacak Hukuk, Ankara 1986, s. 96; Özbay/ Korucu, s. 21; **Balcı, Muharrem**, İhtilafların Çözüm Yolları ve Tahkim, İstanbul, 1999, s. 109; **Konuralp**, s. 140; **Yeşilirmak**- Doğrudan Görüşme, s. 76; **Kalpsüz, Turgut**, İnşaat Sözleşmelerinde Tahkimin Genel Esasları, İnşaat Sözleşmeleri, Yönetici-İşletmeci Mühendis ve Hukukçular İçin Ortak Seminer 2. Tıpkı Basım, Ankara, 18- 29 Mart 1996 (s. 339- 379), s. 365 **Tanriver**, s. 138. Ayrıca bkz. <http://www.internationalarbitrationlaw.com/> international-ad-hoc-arbitration (E.T. 04.08.2018). *Ad hoc tahkimin* kurumsal tahkimin karşılığı (daha doğru ifade ile karşıtı) olduğu yönünde bkz. **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayyav/ Hanağası**, s. 785.

⁵ **Karadaş**, s. 38; **Tanriver**, s. 138.

⁶ **Nomer/Ekşi/Öztekin Gelgel**, s. 3.

⁷ **Akıncı, Ziya**, Türkiye’de MTO Tahkimi, Uluslararası Tahkim Kongresi Tebliğ Kitabı, İÜHF, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Araştırma ve Uygulama Merkezi, 24 Mayıs 2012, s. 40; Şanlı- Esasa Uygulanacak Hukuk, s. 69; **Birsel, M. Tefvik**, Milletlerarası Ticari Tahkim ve Türkiye, Ege Üni. Hukuk Fak. Dergisi, Yıl. 1, Sa. 1, İzmir 1980, s. 101; **Karadaş**, s. 38; **Konuralp**, s. 141; **Yeşilirmak**- Doğrudan Görüşme, s. 75- 76; **Tanriver**, s. 137.

⁸ **Konuralp**, s. 141.

⁹ **Kalpsüz**-, İnşaat Sözleşmeleri, s. 364. Bu tahkim türüne “müessesevi veya organize tahkim” adı da verilmektedir (**Kalpsüz**- İnşaat Sözleşmeleri, s. 363).

Tahkim kurumları tarafından sunulan hizmetler ve yerine getirilen işlevler kurumlara göre çeşitlilik gösterir. Tahkim kurumları sadece hakem tayininde rol oynayan üçüncü bir kişi veya otorite değil, bunun yanında tahkim sürecini idari bakımdan gözetim ve denetim altında tutan ve bu amaca hizmet etmek üzere yetiştirilmiş sürekli personel bulunduran organizasyonlardır¹⁰.

Kurumsal tahkimin en önemli avantajlarından biri de tahkim kurumlarının sunmuş oldukları idari hizmetlerdir. Tahkim kurumlarının idari hizmetleri sayesinde hakem kurulu uygun bir zaman dilimi içerisinde oluşturulacak ve tahkim süreci mümkün olan en kısa sürede başlayacaktır. Kurumsal tahkim hakemler için de ad hoc (arızı) tahkime göre daha avantajlıdır. Zira ücretlerinin taraflarca değil kurum tarafından ödenmesi daha güvenlidir¹¹. Kurumsal tahkimin taraflar açısından sorun oluşturan yönü pahalı bir yol olmasıdır. Zira kurumsal tahkimde idari hizmetlere çok fazla harcama yapılabilmektedir. Bunun yanında kurumun içerisindeki bürokrasi bazı durumlarda tahkimin yavaş işlemesine de neden olabilmektedir. Bununla birlikte bu iki dezavantaj tahkim kurumları arasında ve uyumsuzluğun niteliğine göre de farklılık gösterebilmektedir¹².

Ülkemizde (iç) kurumsal tahkime ilişkin merkezlere şu kurumlar örnek olarak verilebilir:

- İstanbul Ticaret Odası (İTO) nezdinde kurulan tahkim merkezi (İTOTAM),
- İzmir Ticaret Odası (İzmir TO) Tahkim Merkezi,
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) nezdindeki TOBB Tahkim Divanı,
- Türkiye Barolar Birliği (TBB) Tahkimi,
- 6570 sayılı İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu ile kurulan tahkim k-merkezi ISTAC,
- 5684 sayılı Sigortacılık Kanununda öngörülen ve Sigorta Tahkim Komisyonu tarafından yürütülen tahkim,
- TÜRSAB Tahkim Kurulu¹³

Milletlerarası ticaret uygulamasında da, uyumsuzlukların tahkim yolu ile çözümlenmesi için organize edilmiş bazı kurumlar¹⁴ mevcuttur. Bu tahkim kurumları içerisinde; en çok bilinenleri¹⁵ şunlardır:

- Milletlerarası Ticaret Odası (International Commercial of Commerce;

¹⁰ **Tanriver**, s. 137; **Konuralp**, s. 141.

¹¹ **Konuralp**, s. 142.

¹² **Konuralp**, s. 143.

¹³ Bkz. **Ulukuş Bulut, Şaziye Tuba**, MTK ile Karşılaştırmalı Olarak HMK Hükümlerine Göre Hakem Kararlarının İptali, Ankara 2018, 29, dn. 77.

¹⁴ Bu kurumların, *oda*, *merkez*, *divan*, *enstitü*, *birlik* veya *kurum* gibi farklı şekillerde ifade edildiği görülmektedir.

¹⁵ Bu merkezlerin yüzlercesinin bulunduğu ifade edilmektedir (**Şanlı**- Uluslararası Ticari Akitler, s. 243).

- kısaca MTO veya ICC) Tahkim Divanı¹⁶,
- Rusya Modern Tahkim Kurumu (Russian Institute of Modern Arbitration; kısaca RIMA)¹⁷,
 - Amerikan Tahkim Birliği/ Kurumu/ Odası (American Arbitration Association; kısaca AAA)¹⁸,
 - Londra Uluslararası Tahkim Divanı/ Tahkim Mahkemesi (London Court of International Arbitration; kısaca LCIA)¹⁹,
 - Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümüne İlişkin Uluslararası Merkez (The International Centre for the Settlement of Investment Disputes; kısaca ICSID)²⁰;
 - Hollanda Tahkim Enstitüsü (Netherlands Arbitration Institute, NAI)²¹,
 - Stocholm Ticaret Odası Tahkim Kurumu (The Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce)²².

¹⁶ Bkz. **Borba, İgor M.**, Internaional Arbitration: A comparative study of the AAA and ICC rules. Milwaukee, WI, December 2009, s. 75 vd.; **Şanlı-** Uluslararası Ticari Akitler, s. 24- 250-.

¹⁷ Bkz. **Russian Arbitration Center**, Arbitration Rules, Russian Arbitration Center at the Autonomous Non-Profit Organisation "Russian Institute of Modern Arbitration", Moscow-2019 (www.centerarbitr.ru)

¹⁸ Amerikan Tahkim Birliği/ Kurumu (American Arbitration Association AAA) hakkında geniş bilgi için bkz. **Karayalçın, Yaşar**, Amerika Birleşik Devletlerinde ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğinde Tahkim (Tahkim, IV. Ticaret ve Banka Hukuku Haftası, Bildiriler- Tartışmalar, 29 Kasım- 4 Aralık 1965), s. 655; Şanlı, Cemal, Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları, 2. Bası, İstanbul- Nisan 2002, s. 258- 260. "AAA Milletlerarası Tahkim Kuralları (American Arbitration Association International Arbitration Rules)" hakkında bkz. **Fouchard, Philippe/ Gaillard, Emmanuel/ Goldman, Bertthold**, On International Commercial Arbitration, Kluwer Law International, The Hague- London- Boston, 1999, s. 1068-1080; **Meade, Robert E.**, Arbitration Overview: The AAA's Role in Domestic and International Arbitration, Journal of International Arbitration, 1984 (s. 263- 271); **Borba**, s. 46 vd.; **Keser Berber**, s. 181.

¹⁹ LCIA hakkında geniş bilgi için bkz. **Şanlı-** Uluslararası Ticari Akitler, s. 250- 252- **Keser Berber, Leyla**, Uluslararası Ekonomik Tahkimde Çok Taraflı Tahkim Sorunu, B. 1, İstanbul 1999, s. 182 vd.; **Gerbay, Rémy**, The London Court of International Arbitration, Arbitration in England with chapters on Scotland and Ireland (Ed. By. Lew, QC, Julian D.M./ Bor, Harris/ Fullelove, Gregory/ Greenway, Joanne), Chapter 4, 2013 Kluwer Law International BV, The Netherlands, s. 51- 74.

²⁰ ICSID, yabancı yatırımcıların ev sahibi devlet ile aralarındaki yatırım uyuşmazlıklarının giderilmesi için devletler arasında akdedilmiş bir konvansiyon ile kurulmuş bir tahkim merkezidir (Bkz. **Ataman-Figanmeşe, İnci**, Son On Yıl İçinde Türkiye'nin Muhatap Olduğu ICSID Davaları, Türkiye'de MTO Tahkimi, Uluslararası Tahkim Kongresi Tebliğ Kitabı, İÜHF, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Araştırma ve Uygulama Merkezi, 24 Mayıs 2012, s. 18 vd.; **Şanlı-** Uluslararası Ticari Akitler, s. 244- 245.

²¹ Bkz. Netherlands Arbitration Institute: Mediation Rules in force as from 1 March 2009, Rotterdam 2009.

²² Bkz. **Müller, Eva**, How Do International Institutions Select Arbitrators? Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce (SCC Institute), Journal of International Arbitration, 2000, 17 (3) (157–161); **Şanlı-** Uluslararası Ticari Akitler, s. 256- 258. Tüm bu tahkim

- Dubai Uluslararası Tahkim Merkezi (Dubai International Arbitration Center; kısaca DIAC),
- İsviçre Ticaret Odaları Tahkim Kurumu (Chamber of Commerce in Switzerland)²³,
- Avusturya Federal Ekonomi Odası Uluslararası Tahkim Merkezi (International Arbitral Centre of the Austrian Federal Economic Chamber- Vienna Internatiaonal Centre; kısaca VIAC)²⁴,
- Singapur Milletlerarası Tahkim Merkezi (The Singapore International Arbitration Center; kısaca SIAC),
- Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi (World Intellectual Property Organization Arbitration and Mediation Center; kısaca WIPO),
- Resmi Alman- Fransız Sanayi ve Ticaret Odası Tahkim Merkezi (kısaca; COFACI)²⁵.
- Türkiye Cumhuriyeti ile İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası Arasında İslam İşbirliği Teşkilatı Tahkim Merkezi” (kısaca İslam Tahkim Merkezi)²⁶.

B. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Son günlerde yaşadığımız tahkime ilişkin bazı gelişmeler, bu tür kurumsal tahkim merkezlerinin ve tahkime ilişkin yapılan milletlerarası antlaşmaların ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Örneğin, 25 Ocak 2020 tarih ve 31019 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Türkiye Cumhuriyeti ile İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası Arasında İslam İşbirliği Teşkilatı²⁷ Tahkim Merkezi’nin Türkiye’de Kurulması Hakkında Antlaşmanın Onaylanması Hakkında Karar

kurumları dışında, milletlerarası ticari uygulamada, bitkisel yağ sektörünün (FOSFA), pamuk sektörünün (Liverpool Cotton Rules) ve hububat sektörünün (The Grain and Feed Trade Association Arbitration Tribunal; kısaca GAFTA) kendine özgü tahkim kurumlarının bulunduğu bilinmektedir (Bkz. **Akıncı**, s. 40).

²³ Bkz. **Ulukuş Bulut**, s. 29.

²⁴ Bkz. **Şanlı-** Uluslararası Ticari Akitler, s. 255- 256.

²⁵ Bkz. **Keser Berber**, s. 183.

²⁶ İslam Tahkim Merkezi hakkında bkz. aşağıya. A-2.

²⁷ İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT), 25 Eylül 1969 tarihinde kurulmuştur. Teşkilatın amacı, Üye Devletler arasında işbirliği ve dayanışmayı güçlendirmek, İslam Dünyasının hak ve çıkarlarını korumaktır. 57 üyesi bulunmaktadır. Bu ülkeler: Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Bahreyn, Bangladeş, Benin, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Brunei Darüsselam, Burkina Faso, Cezayir, Cibuti, Çad, Endonezya, Fas, Fildişi Sahili, Filistin, Gabon, Gambiya, Gine, Gine Bissau, Guyana, Irak, İran, Kamerun, Katar, Kazakistan, Kırgızistan, Komorlar, Kuveyt, Libya, Lübnan, Maldivler, Malezya, Mali, Mısır, Moritanya, Mozambik, Nijer, Nijerya, Özbekistan, Pakistan, Senegal, Sierra Leone, Somali, Sudan, Surinam, Suriye (*Buna karşılık Suriye’nin üyeliği 14-15 Ağustos 2012 tarihlerinde Mekke’de düzenlenen 4. Olağanüstü İİT Zirvesi’nde askıya alınmıştır) Suudi Arabistan, Tacikistan, Togo, Tunus, Türkiye, Türkmenistan, Uganda, Umman, Ürdün, Yemen.

(Karar sayısı: 2064)” bu anlamda önem arz etmektedir. Zira Türkiye, İslam Teşkilatı Örgütü’ne kuruluşundan beri üyedir.

Böylece; İstanbul’da düzenlenen İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesinin (İSEDAK) 35. Toplantısında tarihi bir atım atılmış ve uzun süredir gündemde olan *Tahkim Merkezi* nihayet kurulmuştur. Teşkilat üyesi ülkeler arasındaki ticari uyuşmazlıkların çözümünde önemli bir rol üstlenmesi beklenen Tahkim Merkezi’nin merkezinin İstanbul olması ayrıca önemlidir. Ayrıca İSEDAK’ın, 57 üye, 5 gözlemci ülke ve 1,7 milyarlık nüfusuyla, Birleşmiş Milletlerden sonra, en fazla üyeye ve temsil kapasitesine sahip uluslararası kuruluş olması da bu konuda vurgulanması gereken bir diğer husustur²⁸. Ayrıca bu merkezin, İslam ülkeleri arasındaki ticareti ve yatırımları daha da yukarı çekeceği, herhangi bir ihtilaf durumunda, tarafsız, objektif, saygın, kuralları baştan net olarak konulmuş, bir başvuru merciinin bulunmasının tüm tarafları koruyacağı ve o ülkeyi, iş adamları nezdinde daha cazip kılacağı tahmin edilmektedir²⁹.

İşte bu çalışmamızda bu kurumsal tahkim merkezi (CIAR) incelenecek olması, “Türkiye Cumhuriyeti ile İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası Arasında İslam İşbirliği Teşkilatı Tahkim Merkezi” (kısaca İslam Tahkim Merkezi) bakımından da model olabilecek bir tahkim merkezidir.

²⁸ Bkz. <http://www.mfa.gov.tr/islam-isbirligi-teskilati.tr.mfa> (Erişim Tarihi, 20.01. 2010). Ayrıca İslam İşbirliği Teşkilatı (Organisation of Islamic Cooperation; kısaca OIC) bünyesinde yatırımcı devlet uyuşmazlıklarının çözümüne yönelik “ICSID” niteliğinde bir merkezin kurulmasına yönelik çalışmaların da ayrıca devam ettiği belirtilmektedir (Bkz. **Kumtepe, Yusuf/ Loschi, Riccardo**, Investment Dispute Settlement Body of the Organisation of Islamic Cooperation: A Dead End for Claims under the OIC Investment Agreement? December 29, 2019, s. 1-2).

²⁹ Bkz. Rifat Hisarcıklıoğlu’nun konuşması (<http://www.mfa.gov.tr/islam-isbirligi-teskilati.tr.mfa> (Erişim Tarihi, 20.01. 2020). **Merkezin kuruluş amacı** ile ilgili olarak ise şu hususlar belirtilebilir: “TBMM’ye sunulan genel gerekçe metninde, İİT Üyesi ülkelerdeki firmaların kendi aralarındaki uyuşmazlıkları çözmek için Teşkilata üye olmayan ülkelerdeki tahkim merkezlerine başvurmalarının, Teşkilat içinde kalabilecek büyük bir kaynağın bu ülkelere aktarılmasına neden olduğu aktarılmaktadır. Merkez öncelikle bu kaynağın üye ülkelerde kalması amacıyla kurulduğu ortaya konulmaktadır. Türkiye açısından ise merkezin İstanbul’da kurulmasının İİT üyesi ülkeler ile ilişkilerimizin gelişmesine katkı sağlayacağı ve uzun vadede Türkiye ekonomisine olum etkilerinin olacağı belirtilmektedir. Türkiye’nin tahkim alanında lider bir konuma gelmesinin hedeflendiği belirtilen gerekçe belgesinde, İİT Tahkim Merkezi’nin tahkim alanında ülkemizin konumunu daha ileriye taşıyacağı değerlendirilmiştir. Merkezin hedefleri ise Tüzüğünde şu şekilde aktarılmaktadır: 1. İİT Üyesi Devletlerin veya İİT Üyesi olmayan devletlerin tabiiyetine sahip gerçek veya tüzel kişilere ilişkin Merkeze yönlendirilmiş ticaret ve yatırımcı uyuşmazlıklarının çözümünün kolaylaştırılması, 2. İİT Üyesi Devletlerde tahkim ve diğer uyuşmazlık çözümü yöntemlerinin teşvik edilmesi, 3. Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözümü alanlarında bilgi düzeyinin artırılması ve becerilerin ve uzmanlığın geliştirilmesi, 4. İİT Üyesi Devletlerde uyuşmazlık çözüm mevzuatı ve uygulamalarının reformuna yönelik tavsiyelerde bulunulması” (Bkz. <http://www.ista.org.tr/tr/blog/islam-isbirligi-teskilati-tahkim-merkezi>. Erişim Tarihi: 31. 01. 2020).

Çalışmamızda İbero-Amerikan Tahkim Merkezi'nin amacı, kuruluşu, Tahkim Merkezine (CIAR) üyelik ve ortaklık; bu Tahkim Merkezinin idari organları ile merkezdeki usul konularına değinilecektir.

C. İBEROAMERİKAN TAHKİM MERKEZİ (CIAR³⁰)

İbero-Amerikan Konferansı'nı oluşturan 22 (yirmi iki) ülkenin³¹ her birinde faaliyette bulunan işletmeler ve/veya tüzel kişilikler arasındaki uyuşmazlıkların çözümüne yönelik, İbero-Amerikan karakterine sahip yeni bir tahkim kurumu, 2012 yılında Brasilia Şehri İşbirliği Çerçeve Anlaşması'nın imzalanmasıyla oluşturulmuştur³².

Latin Amerika Odaları ile iş ve ticaret kuruluşlarının anlaşması, İbero-Amerikan Avukatlar Birliği (UIBA) tarafından temsil edilen baro ve dernekler ile İbero-Amerikan Genel Sekreteri (SEGIB) ve Latin Amerika Adalet Bakanları Konferansının (COMJIB) işbirliği ile İbero-Amerikan Tahkim Merkezi (CIAR), 16 ve 17 Kasım 2012 tarihlerinde Cádiz'de düzenlenen ve " Cádiz Anayasası'nın Bienalinde-İkinci Yüzyılında- Yenilenen İlişki "sloganıyla XXII. Devlet Başkanları Zirvesi kapsamında fikri temeli oluşturulmuştur. Aralık 2014'te Meksika'nın Veracruz kentinde, Devlet Başkanlarının 24. Zirve Toplantısında merkezin kuruluşu için nihai beyanname karara bağlanmıştır. CIAR'ın kuruluş belgelerinin imzalanması 18 Mart 2015 tarihinde Arjantin'in Buenos Aires şehrinde gerçekleştirilmiştir. Barolar, üniversiteler ve ticari işletmeleri kapsayan 63 kuruluş CIAR'ın kuruluşuna katkı sağlamıştır. CIAR'ın öncelikli amacı, Latin Amerika ülke hükümetleri tarafından desteklenen küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ) uyuşmazlıklarının tahkim yoluyla giderilmesidir. CIAR'ın ilk toplantısı FACA'nın (en la sede de la Federación Argentina de Colegios de Abogados) merkezinde yapılmış ve CIAR'ın başkanlığının Kosta

³⁰ CIAR "Centro Iberoamericano de Arbitraje" kelimelerinin baş harflerinden oluşmaktadır. Kelimenin sonundaki "AR" harfleri ise "Arbitraje" kelimesinin kısaltılmasından ibarettir. Bundan sonra çalışmada CIAR kısaltması kullanılacaktır.

³¹ <https://www.segib.org/?document=calendario-de-actividades-de-la-conferencia-iberoamericana-2019-2020> Erişim Tarihi: 19 Eylül 2019; Arjantin, Bolivya, Brezilya, Şili, Kolombiya, Kosta Rika, Küba, Ekvator, El Salvador, İspanya, Guetemala, Porto Riko, Honduras, Meksika, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Portekiz, Dominik Cumhuriyeti, Uruguay, Venezuela. Bkz. <https://www.turkkon.org/tr/organizasyon-tarihcesi> Erişim Tarihi: 21 Ekim 2019; Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi Kurulmasına Dair Nahcivan Anlaşması (İmza tarihi: 3 Ekim 2009) ile kurulan Türk Keneşi/Türk Konseyi'nin ilk Zirve Toplantısı "Ekonomik ve Ticari İşbirliği" temasıyla 20-21 Ekim 2011 tarihlerinde Almatı'da gerçekleştirilmiştir, Toplantı vesilesiyle, Konsey'in kurumsallaşmasına ilişkin anlaşma ve tüzükler sonuçlandırılmıştır. Ayrıca, Zirve münasebetiyle, üye ülkelerin iş çevrelerini bir araya getirecek Türk İş Konseyi tesis edilmiştir.

³² **Barney Cruz, Óscar**, El Centro Iberoamericano de Arbitraje, <http://www.forjib.org/el-centro-iberoamericano-de-arbitraje/>, Erişim Tarihi: 19 Eylül 2019.

Rika'da, Sekreterliğinin İspanya'da³³, tahkim işlevini denetleme merkezinin ise Brezilya'da olmasına karar verilmiştir. Ayrıca üye sayısı 3'ten 5'e çıkarılmış ve yine CIAR bütçesi onaylanarak, üyelerin yıllık aidatları belirlenmiştir. Mayıs 2015'te Dominik Cumhuriyeti'nin Santo Domingo şehrinde düzenlenen UIBA (la Unión Iberoamericana de Colegios y Agrupaciones de Abogados) delegelerinin biraraya geldiği Konsey toplantısında, coğrafi olarak işletmelerin kurumsal varlığının uygun olduğu yerlerde CIAR temsilciliklerinin açılması ve CIAR'a üye devletlerin ulusal hakem listelerinin CIAR'a entegre edilmesi konuları ele alınmıştır³⁴. 19 Mart 2015'te CIAR Tüzüğü³⁵ ve 1 Ocak 2016 tarihinde ise yönetmelik³⁶ yürürlüğe girmiştir.

Çalışmamızda CIAR'ın idari organları, üyelik ve uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözümünde uygulanacak kurallar ve kurumlara yer verilmiştir.

D. İBEROAMERİKAN TAHKİM MERKEZİNDE (CIAR) ORTAKLIK, MERKEZE KABUL, ORTAKLARIN HAK VE YÜKÜMLÜLÜĞÜ, ORTAKLIĞIN SONA ERMESİ

1. Tahkim Merkezinde (CIAR) Ortaklık ve Merkeze Kabul

CIAR Tüzüğüne göre, merkez içerisinde oluşturulan ortaklık kategorisi şu şekildedir;

- a. Merkezin kurucuları,
- b. Merkezin kuruluşundan sonraki ortak sayısı
- c. Merkezin saygınlığına ve gelişmesine katkıda bulunmuş olanlardır.

Onursal üyelerin atanması için Yönetim Kurulu'nun önerisi ve Genel Kurulun kararı gerekir.

CIAR mevzuatında belirtilen şekil ve şartlarda anlaşmaya taraf tüm kurumlar üye olabilir. Tüzel kişilerin yanı sıra odalar ve ticari kuruluşlar, ticaret ve sanayi veya diğer benzerleri organlar ile bireysel olarak federe, il, eyalet, bölge

³³ Sekreterlik merkezinin Madrid olması dolayısıyla sekreter seçim usulünün Madrid Barosunun belirleyeceği kurallara göre belirlenmesine karar verilmiştir.

³⁴ **Cruz Miramontes, Rodolfo / Cruz Barney, Oscar** : Arbitraje Utilización y práctica en México y en los Tratados comerciales internacionales, Barcelona, Wolters Kluwer-BOSCH, 2013; **Miguel Díaz, Luis** Arbitraje, privatización de la justicia, 2a edición/Bası, México, Editorial Themis, 1998, p./Sayı XV; ", **Cruz Razo, Juan Carlos**: La Legitimación del Consejo de la Judicatura Federal en las controversias Constitucionales, s. 27 vd., s. 28 dn. 1, El Foro, Órgano de la Barra Mexicana, Colegio de Abogados, A.C., Vigésima Tercera Época, Tomo XXIX, Primer Semestre 2016; <http://www.24cumbreiberoamericana.gob.mx/wp-content/uploads/2014/12/1.Declaracion-Veracruz-JEG-E.pdf>; https://www.basham.com.mx/mailling/El_Foro_nov_2018.01.pdf Erişim Tarihi: 01 Mart 2019.

³⁵ http://centroiberoamericanodearbitraje.org/wp-content/uploads/2015/09/REGLAMENTO_GENERAL_DE_FUNCIONAMIENTO_CJAR_es.pdf Erişim Tarihi: 01 Mart 2019.

³⁶ http://centroiberoamericanodearbitraje.org/wp-content/uploads/2015/09/REGLAMENTO_DE_ARBITRAJE_CJAR_es.pdf Erişim Tarihi: 01 Mart 2019.

baroları veya avukat dernekleri ile söz konusu bölgede ve kar amacı gütmeyen ve CIAR'ın amaçları ve hedefi ile ilişkisi olan avukatların ve diğer varlıkların veya kuruluşların oluşturduğu dernekler üye olabilmektedir. İbero-Amerikan ülkelerinin tüzel kişilikleri (İbero-Amerikan Devlet ve Hükümet Zirvesi'nin kararlaştırdığı üyeliğe göre), merkezin amaçlarının geliştirilmesine katkı sağlayabilirler. Gerçek kişiler, kurucu veya ortak olarak kabul edilmeyecektir. Yeni üyelik için başvuranların başvurduğu ülkenin ve kurucu üye ülkenin izni aranır. Genel Sekreterlik ilgili başvuru ve kurucu ülke ile ilgili izin işlemleri için 15 gün iletişim sağlamalıdır. Bu süre içerisinde iletişim sağlanamaması durumunda üyelik başvurusu kabul edilir ancak üyelik için Tüzüğü'nün 16. Maddesinde belirtilen özel çoğunluk gerekli olacaktır (Tüzük m. 5, 6).

2. Ortakların Hak ve Yükümlülüğü

CIAR Tüzüğüne göre, üyelerin hak ve yükümlülükleri şunlardır:

1. Genel kurul toplantılarına katılım ve oy kullanmak,
2. Merkezin oluşturduğu kurullara seçilmek³⁷,
3. Ortaklar tarafından toplantıda değerlendirmek üzere gerekli olan belge ve bilgileri almak,
4. Hakem listelerinin hazırlanmasına katılmaktır. Ayrıca ülke ve uzmanlık derecesine göre hakem sayısı belirleme de kotaya sahip olmaktır. Her ülke, bünyesindeki ortaklar ile anlaşarak hakem sayısını belirlemekten sorumludur.
5. Genel Kurul tarafından belirlenen ücretleri ve olağan ve olağanüstü katkıları ödemek,
6. Merkez tarafından kararlaştırılan yayın ve destek işlerini gerçekleştirmek,
7. Tüzüğü'nün getirdiği diğer yükümlülüklerle ve Merkez tarafından kabul edilen yönetmelik ve standartlar ile Genel Kurul kararlarına uymak şeklindedir. Onursal üyelerin (gerçek veya tüzel kişiler) aidat ödeme zorunluluğu bulunmamaktadır ayrıca oy kullanma hakkı olmadan genel kurula katılabilirler (Tüzük m. 7).

3. Ortaklığın sona ermesi

Ortaklar, CIAR Tüzüğü'nde yer alan sebeplerden herhangi birine dayanarak merkezden ayrılmak isteyebilir veya merkez tarafından çıkarılabilir. Üyenin

³⁷ Görevlerde seçim yapılması durumunda, oy hakkı olan ve belirlenen kotalarla güncel olan her üye/ortak katılabilir. Oylama gizli olacak ve seçim derneğin sağladığı oy pusulasında yapılacaktır. Her durumda, Tüzükte kendisi için gerekli olan ve Genel Kurul tarafından onaylanan şartları yerine getirmesi gerekir. Adaylar ilk oylamada salt çoğunluğu, ikincisinde ise basit çoğunluğu elde etmelidir. Bir pozisyon için iki veya daha fazla aday varsa ve hiçbiri ilk oylamada salt çoğunluk elde edemezse, en çok oy alan iki aday ikinci oylamaya katılır. Adayların oyların çoğunluğunun alamadığı durumlarda ilgili pozisyon boş kalır (Tüzük m.25- 28).

çıkma talebi yazılı olarak Merkeze bildirildikten sonra ön şart olmaksızın Yönetim Kurulu tarafından görüşülür ve karara bağlanır. Ayrıca ortaklığın gerektirdiği şartları yerine getirmeyenler ortaklıktan çıkarılır. Yine Merkez'in feshi durumunda³⁸ ortaklık sona erer. Giriş, üyelik aidatı ve diğer ödemelerde üç taksit üst üste ödeme yapmayan ortağa bu durum bildirilir. Ödeme yapılmaması durumunda üyelik hakkı sona erer. Bu üyelerin iletildiği hakem listeleri dikkate alınmaz ve ataması yapılan hakemler görev üstlenemez (Tüzük m. 6,7,8).

Üyelikten ihraç dosyaları, bu amaçla oluşturulmuş Disiplin Kurulunda görüşülür. Disiplin Kurulu; Denetim Kurulundan iki üye, Yönetim Kurulu üyeleri ve kayıtlı üye dışındaki ülke tarafından seçilen iki üyeden oluşur. Bu devletin seçtiği iki üye öğretim üyesi sıfatına sahip olmalıdır. Disiplin Kurulunun bu kararı Genel Kurulda ortakların 2/3 çoğunluğu ile kesin olarak karara bağlanır (Tüzük m. 10).

E. İBEROAMERİKAN TAHKİM MERKEZİNİN (CIAR) İDARİ ORGANLARI

1. Genel Kurul

Genel Kurul tüm ortakların katılımı ile toplanır. Olağanüstü toplantıya çağrılabilir. Genel kurul denetim kurulu ve OSFA (secretario del Órgano Supervisor de la Función Arbitral)³⁹ üyelerini belirler. Ayrıca Tüzük gereği verilen diğer görevleri yerine getirir. Genel kurul tarafından tüzük ve yönetmeliklerinin değiştirilmesi⁴⁰; Başkan, Başkan Yardımcısı, Genel Sekreter, OSFA, Yürütme Kurulu, Denetleme Kurulunun veya üyelerin 1 / 3'ünün teklifi ile yapılabilir. Değişikliğin yürürlüğe girmesi için, bu amaç için toplanan Olağanüstü Genel Kurul toplantısında hazır bulunan üyelerin 2 / 3'ünün olumlu oyu gerekir. Tüzük değişikliği durumunda, değişikliklerin derhal Dernekler Kayıt Defterine gönderilmesi ve işlenmesi gerekmektedir. Yapılan değişiklikler ayrıca Genel Sekreterlik tarafından ortaklara bildirilir (Tüzük m. 24; m. 31-35).

2. Yönetim Kurulu

Yönetim Kurulu; Başkan, Başkan Yardımcısı ve Genel Sekreterden oluşur. Kararlarını oy çokluğu ile alır. Yönetim Kurulunun görevleri şunlardır:

- a. Genel Sekreterliğin denetimi,
- b. Onursal üyelerin atanmasını Merkeze önermek,

³⁸ Merkezin feshi halinde; Tasfiye Kurulu, Yürütme Kurulu ve Denetim Kurulu birlikte görev yapar. Tasfiye sonucunda elde edilen mal varsa, benzer amaçlı birliğe tahsis edilir (Tüzük m. 29,30).

³⁹ Bu terim Türkçeye "Tahkim Fonksiyonu Denetleme Kurulu Sekreteri" olarak çevrilebilir.

⁴⁰ Tüzük değişiklik talebi yönetim kurulu tarafından ortaklara 30 gün öncesinden bildirilmelidir (Tüzük m. 33).

- c. Genel Sekreterlik tarafından hazırlanan ve Merkezin yönetimi ile ilgili Denetim Kurulunun yetkilerine atıfta bulunulmayan raporları bildirmektir (Tüzük m. 23).

3. Denetim Kurulu

Denetim Kurulu, iki yıl için Genel Kurul tarafından seçilen beş kişiden oluşur. Kararlarını oy çokluğu ile alır. Denetim Kurulunun görevleri şunlardır:

- a. Tüzük ve Yönetmeliğe uygun olarak, idari ve mali denetim ve Merkez tarafından oluşturulan kurallara ve bütçe ilkelerine uyulup uyulmadığını denetlemek,
- b. Genel Sekreterliğin hazırladığı raporlar ile ilgili görüş bildirmektir (Tüzük m. 21).

4. Denetleme Organı (OSFA)

a. Yapısı ve Görevleri

Merkez, Yönetmelikte yer alan tahkim fonksiyonu ile entegrasyonu sağlamak için Denetleme Organını (OSFA) oluşturmuştur (Tüzük m. 11). OSFA, aşağıda yetkilendirilmiş organlar tarafından önerisi yapılan üyeler içinden Genel Kurul tarafından ataması yapılan üç kişiden oluşur. Aday önerileri şu şekildedir:

1. OSFA'nın bulunduğu merkezin kurucu ortakları, aralarından biri yedek olmak üzere üç aday önerir,
2. Yönetim Kurulu, üç kişi önerir,
3. Herhangi bir ortak en fazla üç aday önerebilir. Önerilen üye toplamından, OSFA'nın üç üyesi seçilecektir. Genel Kurul her öneriden bir asil ve bir yedek üye seçecektir. Genel kurul seçimde basit çoğunlukla karar verir. Üye veya üyelerin boşalması durumunda, süreç sadece seçilmemiş üye pozisyonu için yapılacaktır (Tüzük m. 12).

OSFA, başkan ve sekreteri üyeleri arasından atanır. Herhangi bir üye, Başkan veya Genel Sekreterin talebi üzerine veya her durumda en az üç ayda bir toplanacaktır. OSFA'nın aldığı kararlarda oy çoğunluğu geçerlidir. Alınan kararlar tüm üyelere bildirilir. OSFA kararları, merkeze kayıtlı en az iki üye devletin tüm üyelerin asgari % 10'una karşılık gelmesi şartıyla genel kurul tarafından gözden geçirilebilir (Tüzük m. 13).

OSFA'nın görevleri ise şunlardır:

- a) Hakem listesini, her ülkenin üyeleri tarafından kabul edilen önerilere göre oluşturmak ve güncellemek,
- b) Genel Sekreterliğe Merkez listesinden hakem veya hakemlerin seçimini önermek ve yönetmelik gereği görevlendirmek. Ancak merkezin yöneticisi olan kişiler hakem olarak teklif edilemez.

- c) Yönetmelik gereği hakemlere ilişkin usulsüzlük ve / veya şikâyetlere ilişkin dosyalara bakmak,
- d) Amaca ilişkin işlem ve faaliyetlerle ilgili düzenlemeyi genel kurul onayına sunmak,
- e) Hakemlerin CIAR listesine entegrasyonu için gerekli şartları genel kurulun onayına sunmaktır (Tüzük m. 14).

b. Hakemlerin Teklif Edilmesi ve Atanması

Üye devletlerden hakem listesine katılmak isteyen avukatlar ve hukukçular, mensubu oldukları devletin iştirakine veya ortaklarına özgeçmiş ve dâhil olmak istedikleri kurumsal ve geçici tahkim prosedürleri listesini içeren taleple taraf avukatı, hakem, eş hakemler, hakem heyeti başkanı ve sekreter olarak katılabilirler. Ayrıca, Merkezin kurallarını kabul etmek için resmi bir taahhüt ve özellikle de Merkezin Tüzüklerinde yer alan hükümlere atıfta bulunacaklardır. Talebi alan iştirak belgeyi inceleyerek açıklama ve ek belgeler isteyip istememesine bağlı olarak değerlendirmesini OSFA'ya sunacaktır. Hakemin ilgili listeye dâhil edilmesine ilişkin OSFA tarafından verilen karara⁴¹ itiraz edilebilir. Gerekçeli olarak verilen itiraz kararına karşı kurula itiraz mümkündür. Kurulun kararı kesindir (Tüzük m. 15).

Her üye devlet için hakemlerin sayısı 50'yi aşamaz ve OSFA her ülkenin hakem sayısını belirler iken nüfusu ve ortak sayısı bakımından orantılı davranmak zorundadır (Tüzük m. 17).

OSFA tarafından oluşturulan hakem listelerinden Genel Sekreterlik uygun olabilecek hakem veya hakemlerin atanmasını Merkez adına yapar. Taraflar aksini kararlaştırmadıkça, Genel Sekreterlik objektif ve tarafsızlık ilkelerine uygun ve uyuşmazlık taraflarının uyuşu ile örtüşmeyecek şekilde atama yapar. Genel Sekreterliğin talebi ile OSFA, Yönetmeliğin öngördüğü durumlarda Merkez listesinden hakem veya hakemlerin seçilmesini önerebilir. Her durumda, Merkezin yöneticisi kişi hakem olarak teklif edilemez. Taraflar, istisnai durumlarda, kurumun hakem listesinin bir parçası olmayan ve Merkezin düzenlemelerinde belirtilen şartları yerine getiren bir veya üç hakemin atanmasını CIAR ile yazılı anlaşma yaparak teklif edebilirler. Bu teklif OSFA tarafından değerlendirilir (Tüzük m. 18) .

⁴¹ OSFA'nın bu konudaki kararları adil, orantılılık ve uzmanlık kriterlerine uygun olmalıdır. OSFA müracaat eden üye her devletin adaylarının yeterliliklerini ve deneyimlerini içeren bilgiler (uzmanlık alanı, Merkezin işlem dili olan İspanyolca ve / veya Portekizce dillerini bilmesi ve sektörel bilgileri) ışığında güncel elektronik dosyadan takip edilebilecek hakem listesi oluşturulacaktır. OSFA hakemlerin kişisel verilerinin korunmasına ilişkin uygun önlemleri almakla yükümlüdür (Tüzük m. 16).

Hakemlerin tarafsız ve bağımsızlığı ile mesleki etik kurallarına aykırı davranışları dolayısıyla ilgili olarak herhangi bir üye, tahkim yargılamasının tarafları ve hakemleri bu durumu öğrenme tarihinden itibaren 30 gün içinde OSFA'ya yazılı olarak başvurabilirler. OSFA ekli belgelere dayanarak soruşturmacı atar ve 10 gün içinde durumu taraflara bildirir. İlgili hakem 15 gün içinde yazılı savunma vermek zorundadır. OSFA dosya hakkında takipsizlik, başvurunun reddi ve yeni belge ve bilgi talebi şeklinde kararlardan birini verecektir. İnceleme sonucunda hafif ihlal kararı için kınama, ciddi ihlal için ise 3 ay ile 2 yıl arası hakemliğin askıya alınması kararı verilecektir. Hakem listesinin bir parçasını oluşturmayan tarafların teklifi ile atanan hakemler ise çok ciddi sayılan bir ihlal için görevden alınma cezası, bu ceza tahkim konusu miktarın % 20 si oranında para cezasına dönüştürülebilir. Yaptırımlar, ortak/ üye tarafından Hakem Yönlendirme Komitesine temyiz edilebilir (Tüzük m. 19-20).

F. İBEROAMERİKAN TAHKİM MERKEZİ (CIAR) BAKIMINDAN YARGILAMA VE USULLE İLGİLİ ÖNEMLİ HUSUSLAR

1. Tahkim Yeri

Taraflar tahkim yeri⁴² konusunda daha önce anlaşma yapmadıklarında, bu yer, usul ekonomisine uygun şekilde Merkez tarafından belirlenir. Karar tahkim yerinde verilir. Buna karşılık, hakem heyeti görüşmelerini uygun gördüğü herhangi bir yerde yapabilir. Aksi kararlaştırılmadıkça, taraflar hakem heyeti, duruşma yapmak için uygun gördüğü herhangi bir yerde veya başka bir amaç için de görüşebilir (Yönetmelik m. 17)⁴³.

2. Tahkim Dili

Taraflar aksini kararlaştırmadıkça, tahkim dili İspanyolca veya Portekizce'dir. Hakem heyeti, dava veya cevap dilekçesine ekli belgeler ile dava sırasında asıl dilde sunulan belgelerin veya ek belgelerin taraflarca kararlaştırılan veya hakem heyeti tarafından belirlenen dille veya dillere yapılan çevirilerle birlikte verilmesini talep edebilir (Yönetmelik m. 18)⁴⁴.

⁴² Tahkim yerinin belirlenmesi birçok bakımdan önem taşımaktadır. Örneğin, tahkim yeri tahkim yargılamasının tabi olduğu hukukun belirlenmesi açısından önem taşımaktadır (Bkz. **Yeşilirmak, Ali**, ICC Tahkim Kuralları ve Uygulaması, İstanbul, Şubat 2018, s. 27)

⁴³ Karş. MTK, m. 9: "*Tahkim yeri, taraflarca veya onların seçtiği bir tahkim kurumunca serbestçe kararlaştırılır. Bu konuda bir anlaşma yoksa tahkim yeri, hakem veya hakem kurulunca olayın özelliklerine göre belirlenir (f. 1). Hakem veya hakem kurulu, tahkim yargılamasının gerektirdiği durumlarda önceden taraflara bildirmek kaydıyla bir başka yerde de toplanabilir (f. 2)*". Geniş açıklamalar için bkz. **Kalpsüz, Turgut**, Türkiye'de Milletlerarası Tahkim, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara 2010, s. 40- 41. Ayrıca karşı 2017 tarihli ICC (MTO) Tahkim ve Arabuluculuk Kuralları, m.18.

⁴⁴ Karş MTK, m. 10-C; 2017 tarihli ICC (MTO) Tahkim ve Arabuluculuk Kuralları, m. 20.

3. Seri Yargılama Usulü

Taraflar, tahkim yargılamasını bu maddede belirtilen seri usulle yapılabileceğini⁴⁵ ve genel tahkim yargılama rejimini aşağıdaki şartlarla değiştirebilir:

- a. Merkez, hakemlerin atanması için süreleri kısaltabilir.
- b. Taraflar belgelenenler dışındaki iddialarının ispatlarını talep ederse, söz ve uzmanlık ifadesinin yanı sıra sözlü sonuçlar için tek bir duruşma yapılır.
- c. Hakemler, tarafların dilekçeler aşaması tamamlandıktan sonraki 4 (dört) ay içerisinde karar vermelidir. Hakemler, karar vermek için bir aylık ek bir süre kullanabilirler.
- d. Tahkim anlaşması hakem seçilmesini öngörmedikçe, tek bir hakem tayin edilecektir.

Tarafların anlaşmasına ek olarak, seri yargılama usulü, taraflar dinlendikten sonra, yargılamanın toplam tutarının, (karşı dava ve yargılama giderleri dahil) 250.000 (iki yüz elli bin) doları aşmadığı durumlarda Merkez kararıyla aksi hüküm yoksa uygulanır. Merkez bu miktarı güncelleyebilir veya bu miktara ilişkin eşdeğer tutar belirleyebilir. Tahkim dosyasının seri usul ile çözümünde verilen karar kesindir (Yönetmelik m. 43).

4. Tarafların CIAR Tahkim Merkezine On-Line Başvuru Yapabilmeleri

Taraflar, CIAR Tahkim Merkezine başvuruyu “on line”⁴⁶ yapabilirler. Tarafların başvurusu Merkez tarafından bu amaç için öngörülen veya yetkilendirilen herhangi bir elektronik yolla mümkün olabilir.

Merkez ve hakemler, tahkim süreci için zaman sınırını ve hükmün verilmesini eşitlik, duruşma ve çelişki ilkelerini gözeterek uyuşmazlığın niteliğine göre belirler. Bunun şartları şu şekilde olacaktır:

- a. Tahkim anlaşması bir hakem heyeti seçimini şart koşmadıkça, tek bir hakem tayin edilecektir.

⁴⁵ Belirtmek gerekir ki, seri yargılama usulü hükümleri, tahkimin hızlı ve etkin bir şekilde yapılmasını amaçlamaktadır (Bkz. **Yeşilirmak**- ICC Tahkim Kuralları, s. 153). Ayrıca karşı. 2017 tarihli ICC (MTO) Tahkim ve Arabuluculuk Kuralları, m. 30.

⁴⁶ Konu ile ilgili olarak bkz. **Kallel, Sami**, Online Arbitration, Journal of International Arbitration, 2008, 25 (3), 2008 (s. 345–353); **Yüksel, Bozkurt/ Ebru, Armağan**, Online International Arbitration, Ankara Law Review Vol.4 No.1 (Summer 2007), pp.83-93, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/64/1542/16895.pdf>; Erişim Tarihi: 19 Eylül 2019. Uyuşmazlıkların genel olarak on-line çözümü için ayrıca bkz. **Donahey, M. Scott**, Current Developments in Online Dispute Resolution, Journal of International Arbitration, 1999, 6 (4) (s. 15-1 30); **Dohaney, M. Scott**, Dispute Resolution in Cyberspace, Journal of International Arbitration, 15 (4) , 1998 (s. 127- 168).

- b. İletişim sadece elektronik olarak yapılacaktır. Taraflar, elektronik ortamda on-line tahkime başvurudan itibaren belgelerini yönetmeliğin 3/1. maddesi gereği, 2 iş günü içinde göndermelidir. Bu başvuru belgelerin asıllarının merkeze gönderilmesi kuralını kaldırmaz.
- c. Hakemlerin katılımı mümkün olmadıkça, duruşmalar video konferans yoluyla gerçekleştirilecektir.
- d. Hakemler, tarafların dilekçelerini sunmalarını takip eden takip eden 3 (üç) ay içerisinde karar vereceklerdir⁴⁷. Hakemler karar vermek için bir aylık ek süre kullanabilirler. Hakemler tarafından imza edilen karar, dijital formata ek olarak, basılı kopyalarla birlikte taraflara gönderilecektir.
- e. Uyuşmazlık değeri 50.000 (ellibin doları) aşmayan tüm davalarda (karşı dava ve yargılama giderleri dahil) on-line tahkime başvuru zorunludur. Taraflar anlaşması ile bu miktarı aşan uyuşmazlık içinde on-line tahkime başvurulabilir. Merkez bu miktarı güncelleyebilir veya bu miktara ilişkin eşdeğer tutar belirleyebilir. Tahkim dosyasının “online” usul ile çözümünde verilen karar kesindir (Yönetmelik m. 44).

SONUÇ

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyine (Türk Keneşi/Türk Konseyi) üye ve gözlemci devletlerin hukuk alanında işbirliğinin yansımaları olarak CIAR modelinden hareketle “Türk Konseyi Tahkim Merkezi” kurulması veya tercihe göre Konsey sekreterliğinin Türkiye’de bulunması nedeniyle İstanbul Tahkim Merkezi mevzuatı kapsamında değerlendirilmesinin Konseyin hukuk alanındaki önemli yapı taşlarından birini oluşturacağı kanaatindeyiz.

Ayrıca söz konusu kurumsal tahkim merkezi (CIAR) “Türkiye Cumhuriyeti ile İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası Arasında İslam İşbirliği Teşkilatı Tahkim Merkezi” (kısaca İslam Tahkim Merkezi) bakımından da önemli hükümler barındıran ve model teşkil edebilecek bir tahkim merkezi konumundadır. Bu anlamda özellikle dünyada gönül coğrafyamızdaki ülkelerle tahkim konusunda işbirliğinin sağlanması ülkemiz bakımından oldukça önem kazanmaktadır.

⁴⁷ Hakemlerin verebileceği kararlar ve hukuki sonuçları için bkz. **Özbek, Mustafa Serdar**, Tahkim Yargılamasında Hakem Kararı, TNBHD, Y. 6, S. 2, Ankara 2019, s. 118- 120 (s.117-198).

KAYNAKÇA

- **Akıncı, Ziya**, Türkiye’de MTO Tahkimi, Uluslararası Tahkim Kongresi Tebliğ Kitabı, İÜHF, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Araştırma ve Uygulama Merkezi, 24 Mayıs 2012 (s. 40- 52)
- **Alangoya, H. Yavuz/Yıldırım, M. Kâmil / Deren Yıldırım, Nevhis**, Medenî Usul Hukuku Esasları, Tıpkı B. 8., İstanbul 2011.
- **Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema/ Hanağası, Emel**, Medeni Usul Hukuku, Ders Kitabı, 5. Baskı, Ankara 2019..
- **Atalı, Murat/ Ermenek, İbrahim/ Erdoğan, Ersin**, Medeni Usul Hukuku, Ders Kitabı, Ankara 2018.
- **Ataman-Figanmeşe, İnci**, Son On Yıl İçinde Türkiye’nin Muhatap Olduğu ICSID Davaları, Türkiye’de MTO Tahkimi, Uluslararası Tahkim Kongresi Tebliğ Kitabı, İÜHF, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Araştırma ve Uygulama Merkezi, 24 Mayıs 2012 (s. 18- 35)
- **Balcı, Muharrem**, İhtilafların Çözüm Yolları ve Tahkim, İstanbul, 1999.
- **Barney Cruz, Óscar**, El Centro Iberoamericano de Arbitraje, <http://www.forjib.org/el-centro-iberoamericano-de-arbitraje/>, Erişim Tarihi: 19 Eylül 2019.
- **Birsel, M. Tefvik**, Milletlerarası Ticari Tahkim ve Türkiye, Ege Üni. Hukuk Fak. Dergisi, Yıl. 1, Sa. 1, İzmir 1980.
- **Bozkurt Yüksel/ Armağan Ebru**, Online International Arbitration, Ankara Law Review Vol.4 No.1 (Summer 2007), pp.83-93, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/64/1542/16895.pdf> Erişim Tarihi: 19 Eylül 2019.
- **Budak, Ali Cem/ Karaaslan, Varol**, Medeni Usul Hukuku, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Ankara 2019.
- **Cruz Miramontes, Rodolfo / Cruz Barney, Oscar**: Arbitraje Utilización y práctica en México y en los Tratados comerciales internacionales, Barcelona, Wolters Kluwer-BOSCH, 2013.
- **Cruz Razo, Juan Carlos**, La Legitimacion del Consejo de la Judicatura Federal en las controversias Constitucionales, s. 27 vd., s. 28 dn. 1, El Foro, Órgano de la Barra Mexicana, Colegio de Abogados, A.C., Vigésima Tercera Época, Tomo XXIX, Primer Semestre 2016, <http://www.24cumbreiberoamericana.gob.mx/wp-content/uploads/2014/12/1.Declaracion-Veracruz-JEG-E.pdf>; https://www.basham.com.mx/mailling/El_Foro_nov_2018.01.pdf, Erişim Tarihi: 01 Mart 2019.
- **Dayınlarlı, Kemal**, Hakem Kararlarının Bozulması Sebepleri, Prof. Dr. Ernst E. Hirsch’in Hâtrasına Armağan (1902-1985), Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Kasım 1986.

- **Dayınlarlı, Kemal**; Uncitral Kurallarına Göre Uzlaşma ve Tahkim, Gözden Geçirilmiş, Güncelleştirilmiş, Genişletilmiş B. 3, Ankara 2012.
- **Deren Yıldırım, Nevhis**, Tahkimin Olumlu ve Olumsuz Yönleri, ABD., S. 60, Y. 2002/4.
- **Doğanay, İsmail**, Hakem Mahkemesi Kararlarının Yargıtay Tarafından Bozulması Halinde Hakemler, Bu Bozma Kararına Karşı Direnme (İsrar) Kararı Verebilirler mi?, BATİDER, IX Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 4- 5 Nisan 1997.
- **Dohaney, M. Scott**, Dispute Resolution in Cyberspace, Journal of International Arbitration, 15 (4) , 1998 (s. 127- 168).
- **Donahey, M. Scott**, Current Developments in Online Dispute Resolution, Journal of International Arbitration, 1999, 6 (4) (s. 15- 30).
- **Erdoğan, Celâl**, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Her Konu Hakkında Geniş Açıklama ve 2188 Yargıtay Emsal Kararı, Ankara 1982.
- **Erman, Eyüp Sabri**, Hakem İntihabını Hâkime veya Mahkemeye Bırakan Tahkim Klozu Geçerli Midir, ABD, S. 5-6, 1976, (s. 343- 349).
- **Ertabak, Ünal**, Tahkim Sözleşmesi ile İlgili İhtilaflar, İstanbul 2009.
- **Fouchard, Philippe/ Gaillard, Emmanuel/ Goldman, Bertthold**, On International Commercial Arbitration, Kluwer Law International, The Hague- London- Boston, 1999.
- **Garner, Bran A.**, Black's Law Dictionary, 7th Edition, St. Paul, Minn., 1999.
- **Gençcan, Ömer Uğur**, 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Yorumu, Ankara 2013.
- **Gerbay, Rémy**, The London Court of International Arbitration, Arbitration in England with chapters on Scotland and Ireland (Ed. By. Lew, QC, Julian D.M./ Bor, Harris/ Fullelove, Gregory/ Greenway, Joanne), Chapter 4, 2013 Kluwer Law International BV, The Netherlands, s. 51- 74.
- **Görgün, Şanal/ Börü, Levent/ Toraman, Barış/ Kodakoğlu, Mehmet**, Medeni Usul Hukuku, 8. Baskı, Ankara 2019.
- **Huysal, Burak**, Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkime Elverişlilik, İstanbul, 2010.
- **Kallel, Sami**, Online Arbitration, Journal of International Arbitration, 2008, 25 (3), 2008 (s. 345–353).
- **Kalpsüz, Turgut**, İnşaat Sözleşmelerinde Tahkimin Genel Esasları, İnşaat Sözleşmeleri, Yönetici-İşletmeci Mühendis ve Hukukçular İçin Ortak Seminer 2. Tıpkı Basım, Ankara, 18- 29 Mart 1996 (s. 339- 379) (Kalpsüz- İnşaat Sözleşmeleri).

- **Kalpsüz, Turgut**, Türkiye’de Milletlerarası Tahkim, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara 2010.
- **Karadaş, İzzet**, Ulusal (iç) Tahkim, Ankara, 2013.
- **Keser Berber, Leyla**, Uluslararası Ekonomik Tahkimde Çok Taraflı Tahkim Sorunu, B. 1, İstanbul 1999.
- **Konuralp, Cengiz Serhat**, Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları: Tahkim, İÜSBE, Özel Hukuk Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2011.
- **Koral, Rabi**, İç Hukukumuzda Tahkim, İÜHFM.,C. XIII, S. 3, İstanbul 1947, (s. 1038- 1081).
- **Kumtepe, Yusuf/ Loschi, Riccardo**, Investment Dispute Settlement Body of the Organisation of Islamic Cooperation: A Dead End for Claims under the OIC Investment Agreement? December 29, 2019 (s. 1- 3).
- **Kuru, Baki**, Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. Baskı, C. VI, İstanbul 2001.
- **Küçükgüngör, Erkan**, Roma Hukukunda Tahkim (Compromissum), BATİDER, C. XIX, S. 3, Ankara, Haziran 1998, (s. 137- 150).
- **Lew, Julian D. M.**: Applicable Law in International Commercial Arbitration, A Study in Commercial Arbitration Awards, Oceana Publications, New York 1978.
- **Meade, Robert E.**, Arbitration Overview: The AAA’s Role in Domestic and International Arbitration, Journal of International Arbitration, 1984 (s. 263- 271).
- **Miguel Díaz, Luis**, Arbitraje, privatización de la justicia, 2a edición/Bası, México, Editorial Themis, 1998, p./Sayı XV.
- **Müller, Eva**, How Do International Institutions Select Arbitrators? Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce (SCC Institute), Journal of International Arbitration , 2000, 17 (3) (157–161).
- **Nomer, Ergin/ Ekşi, Nuray/ Öztekin Gelgel, Günseli**, Milletlerarası Tahkim Hukuku, C. I, B. 4, İstanbul, Mart 2013.
- **Özbay, İbrahim/ Korucu, Yavuz**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde Tahkim (HMK m. 407- 444), Ankara 2016.
- **Özbek, Mustafa Serdar**, Tahkim Yargılamasında Hakem Kararı, TNBHD, Y. 6, S. 2, Ankara 2019, s. 118- 120 (s.117-198).
- **Özcan, Erkan**; Sigorta Tahkim Komisyonu Nezdinde Tahkim Uygulaması, Ankara 2014, (s. 54- 61).
- **Özkan, Cafer**, Baro Hakem Kurulları ve Karşılaşılan Sorunlar, İzmir BD.,Y. 68, S. 3, Temmuz 2003.

- **Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özekes, Muhammet**, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 7. Baskı, İstanbul- Ekim 2019
- **Pekcanitez/ Yeşilirmak**, Pekcanitez Medeni Usul Hukuku, C. III, İstanbul- Mart 2017.
- **Sarisözen, M. Serhat**, Medeni Usul Hukukunda Hakem Yargılaması, B. 1., İstanbul 2005.
- **Selçuk, Seyhan**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Hakem Kararlarının İptali, Ankara 2018.
- **Söğüt, İpek Sevda**; Roma Hukukunda Tahkim, B. 1, İstanbul, 2011.
- **Şanlı, Cemal**, Milletlerarası Ticarî Tahkimde Esasa Uygulanacak Hukuk, Ankara 1986 (**Şanlı- Esasa Uygulanacak Hukuk**).
- **Şanlı, Cemal**, Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları, 2. Bası, İstanbul- Nisan 2002 (**Şanlı- Uluslararası Ticari Akitler**).
- **Tanrıver, Süha**, Makalelerim I (1985-2005), Kamu Hizmeti İmtiyaz Sözleşmeleri ve Tahkim, B. 1, 2005, (s. 125- 150).
- **Ulukuş Bulut, Şaziye Tuba**, MTK ile Karşılaştırmalı Olarak HMK Hükümlerine Göre Hakem Kararlarının İptali, Ankara 2018
- **Yeğengil, Rasih**; Tahkim (L'arbitrage), İstanbul, 1974.
- **Yeşilirmak, Ali**, Doğrudan Görüşme, Arabuluculuk, Hakem Bilirkişilik ve Tahkim, B. 1, İstanbul, Nisan 2011 (Yeşilirmak- Doğrudan Görüşme).
- **Yeşilirmak, Ali**, ICC Tahkim Kuralları ve Uygulanması, İstanbul, Şubat 2018 (Yeşilirmak- ICC Tahkim Kuralları).
- **Yeşilova, Bilgehan**, Tahkim (İlk) İtirazı Üzerine -Hakemlerin Yargı Yetkisiyle İlgili Olarak- Mahkemelerce Yapılacak Denetim ve Sonuçları (Milletlerarası Tahkim Kanunu m. 5/I), Prof. Dr. Bilge Umar'a Armağan I İzmir 2010, DEÜHFD., C. 11, Özel Sayı 2009, (s. 739- 818).
- **Yılmaz, Ejder**, Hukuk Sözlüğü, Yenilenmiş B. 4, Ankara 2012.

İTERNET KAYNAKLARI

www.internationalarbitrationlaw.com

www.centerarbitr.ru

www.mfa.gov.tr/islam-isbirligi-teskilati.tr.mfa

www.ista.org.tr/tr/blog/islam-isbirligi-teskilati-tahkim-merkezi

www.segib.org

www.turkkon.org/tr

www.forjib.org/el-centro-iberoamericano-de-arbitraje

www.24cumbreiberoamericana.gob_

www.basham.com_

<http://centroiberoamericanodearbitraje.org>

<http://centroiberoamericanodearbitraje.org>

<http://dergiler.ankara.edu.tr/>

KISALTMALAR CETVELİ

ABD : Ankara Barosu Dergisi

B: Bası

BATİDER: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi

Bkz: Bakınız

C: Cilt

DEÜHFD: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

İzmir BD: İzmir Barosu Dergisi

İÜHFM: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası

m: madde

Tüzük: Reglamento General de Funcionamiento del Centro Iberoamericano de Arbitraje (CIAR)

Y: Yıl

Yönetmelik: Reglamento de Arbitraje del Centro Iberoamericano de Arbitraje (CIAR)

S: Sayı

TNBHD: Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi

